

**Омыртқа жотасы мен жұлынның
зақымдануы мен аурулары.**

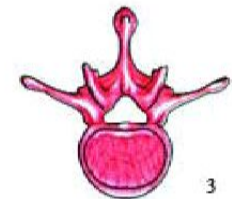
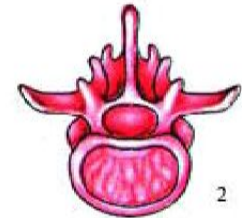
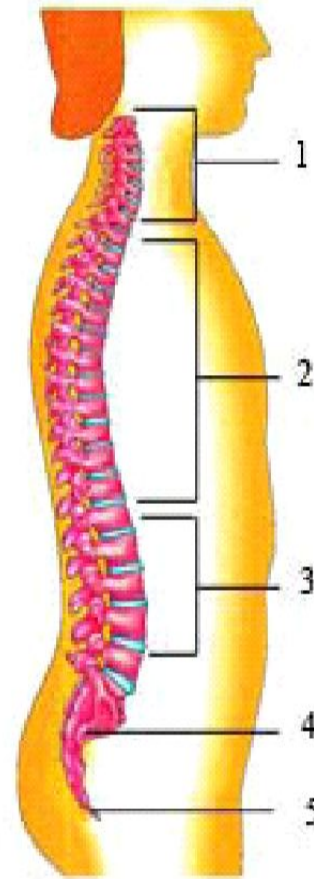
2020-
ЖЫЛ

ОМЫРТҚА ЖОТАСЫ

Омыртқа жотасы тұлғаның негізгі тірегі. Адамда омыртқалардың саны 33–34, олар: 7 мойын омыртқа; 12 арқа омыртқа; 5 бел омыртқа; 5 сегізкөз омыртқа; 4–5 құйымшақ омыртқалар

Омыртқа жотасының бөлімдері:

- а) 1 – мойын бөлімі (7);
- 2 – арқа бөлімі (12);
- 3 – бел бөлімі (5);
- 4 – сегізкөз бөлімі (5);
- 5 – құйымшақ бөлімі (4–5).

Мойын
бөлімі

Кеуде
бөлімі

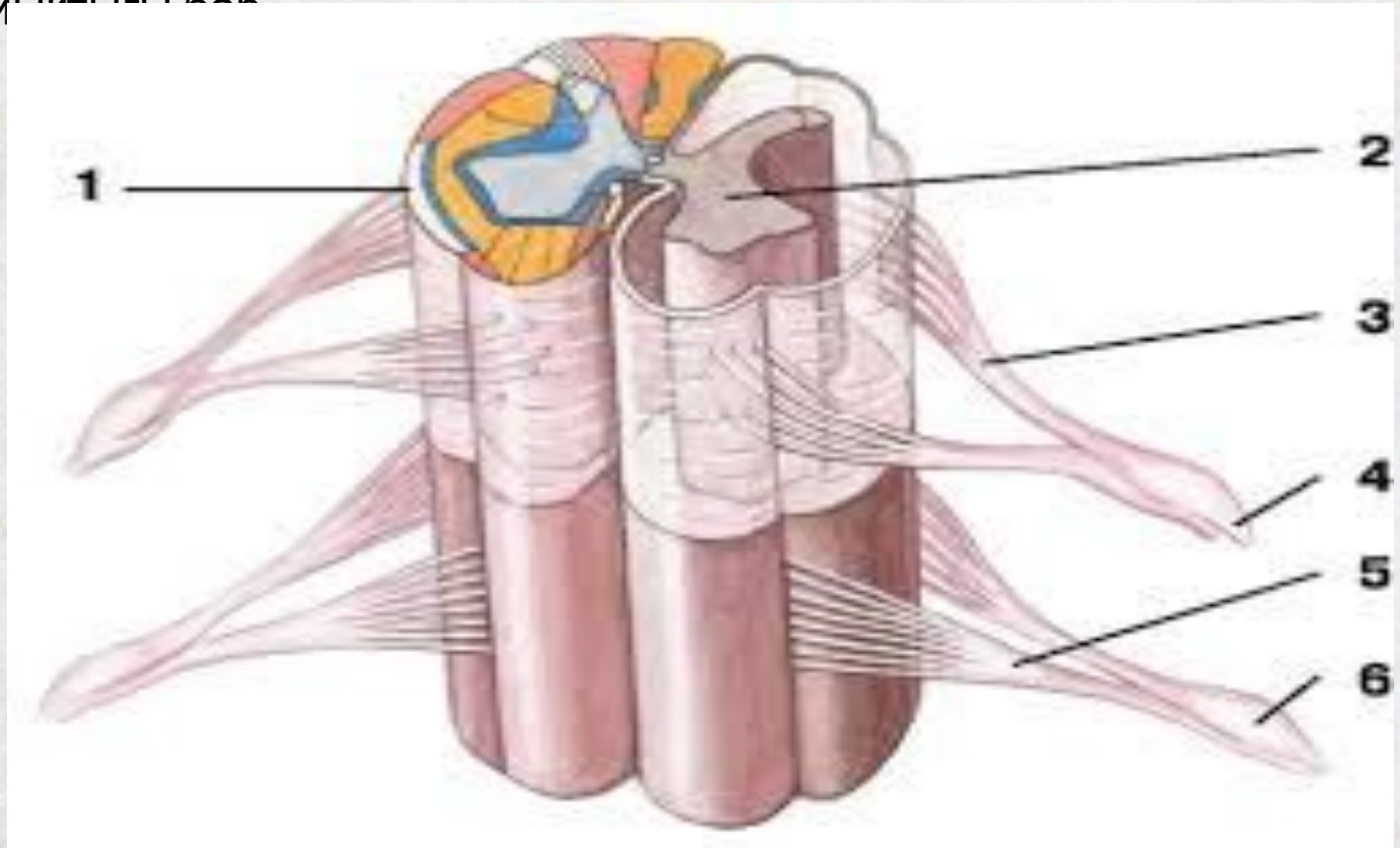
Бел бөлімі

KazMedic.kz
қазақ тіліндегі медицина

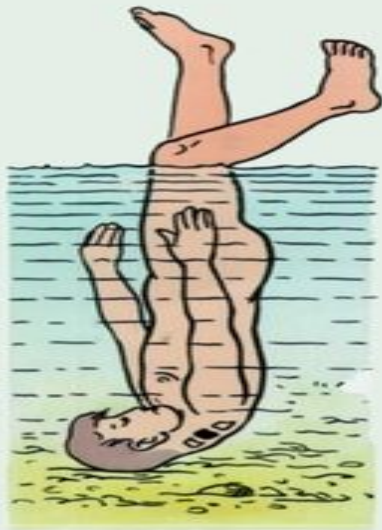
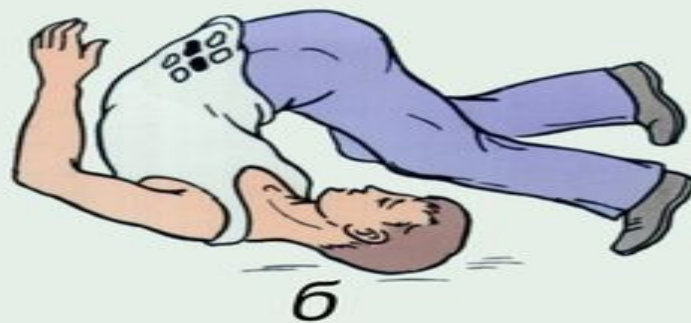
Сегізкөз

Құйымшақ

Омыртқа өзегінде жұлын мен атқылының түбіршелері орналасқан. Жұлын қатты торлы жұмсақ қабықшамен қапталған және омыртқа өзегіне Клетчатка және түбіршелер арқ бекітілген. Жұмсақ және торлы қабықшалар Арасында субарахноидальды кеңістік бар, және онда 120-140мл жұлын сұйықтығы бар.

Омыртқаның жарақаты - омыртқа бағанасын құрайтын құрылымдарға (сүйек, байлам, жұлын және т.б.) зақым келтіру. Бұл биіктіктен, жолдан, өнеркәсіптік және табиғи апаттардан құлауына байланысты. Ең көп таралған симптомдар - бұл ауырсыну және жүре алмау. Жұлынның немесе жүйке тамырының зақымдануына байланысты неврологиялық

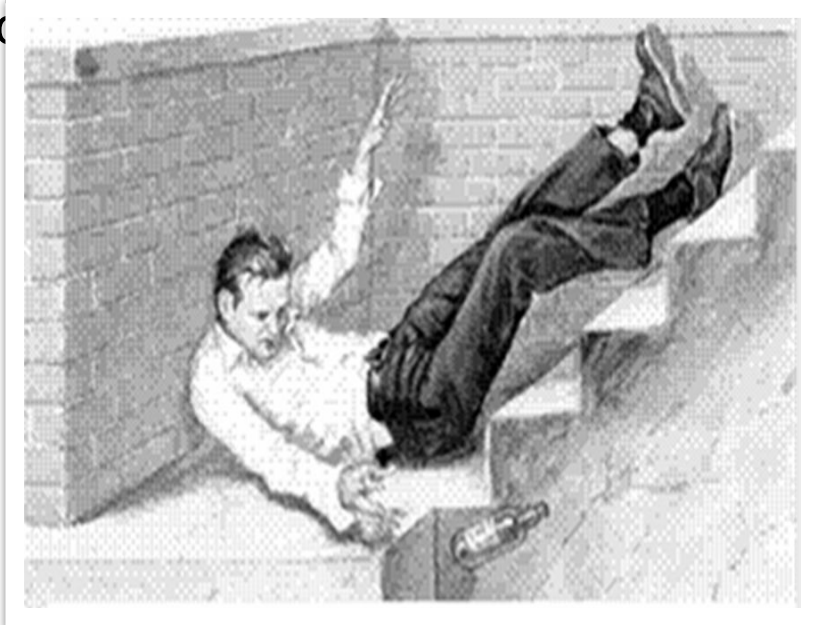

Классификация

- Тері қабаттары зақымдалуына қарай:
 - ашық
 - жабық
- Тұрақтылығына қарай:
 - тұрақты
 - тұрақты емес
- Неврологиялық өзгерістер болуына қарай:
 - асқынған
 - асқынбаған
- Жарақат механизміне қарай:
 - бүккіш
 - бүккіш-айналмалы
 - жазғыш
 - компрессионды
 - флексионды-дисторзионды(бүккіш созылумен)

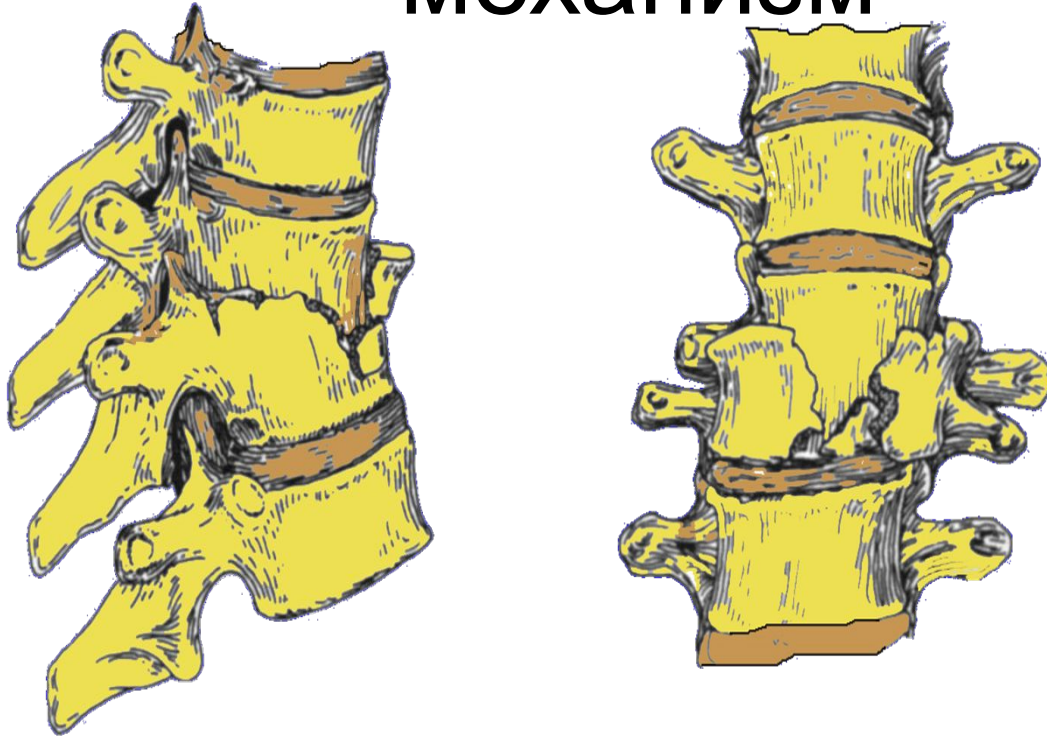
Бүккіш механизм

- Кенет кеуденің алға қарай бүгілуінен болады(биіктен аяғымен немесе жамбасымен құлау). Омыртқа денесінің алдыңғы бөлімі зақымдалуы – сына тәрізді сыну(тұрақты сыну), егер омыртқа денесінің биіктігі 2есе төмендесе - айқын сына тәрізді сыну,бұл байламдардың үзілуіне әкеледі(тұрақты емес

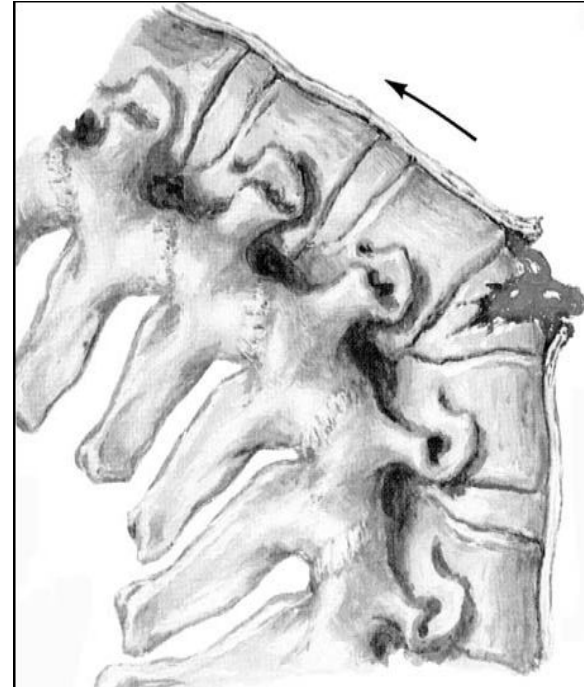
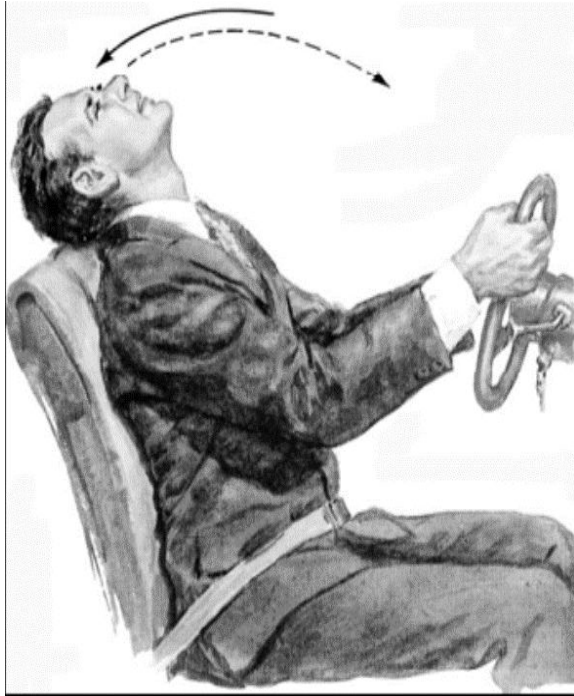
Бүккіш-айналмалы

механизм

- Омырқаның ротациямен бүгілуі байламдардың зақымдалуына әкеледі (тұрақты емес зақымдалу), жиі омыртқа денесінің шығып кетуі (сүйек зақымдалусыз буын жылжуы) болады. Бұл механизмді жарақаттар көбінесе мотоцикл, автокөлік, темір жол апаттарында кездеседі. Жиі кездесетен локализациясы омыртқаның бел, мойын бөлігі. Әсіресе кеуде-бел ауысымы (Th11-L2)

Жазғыш механизм

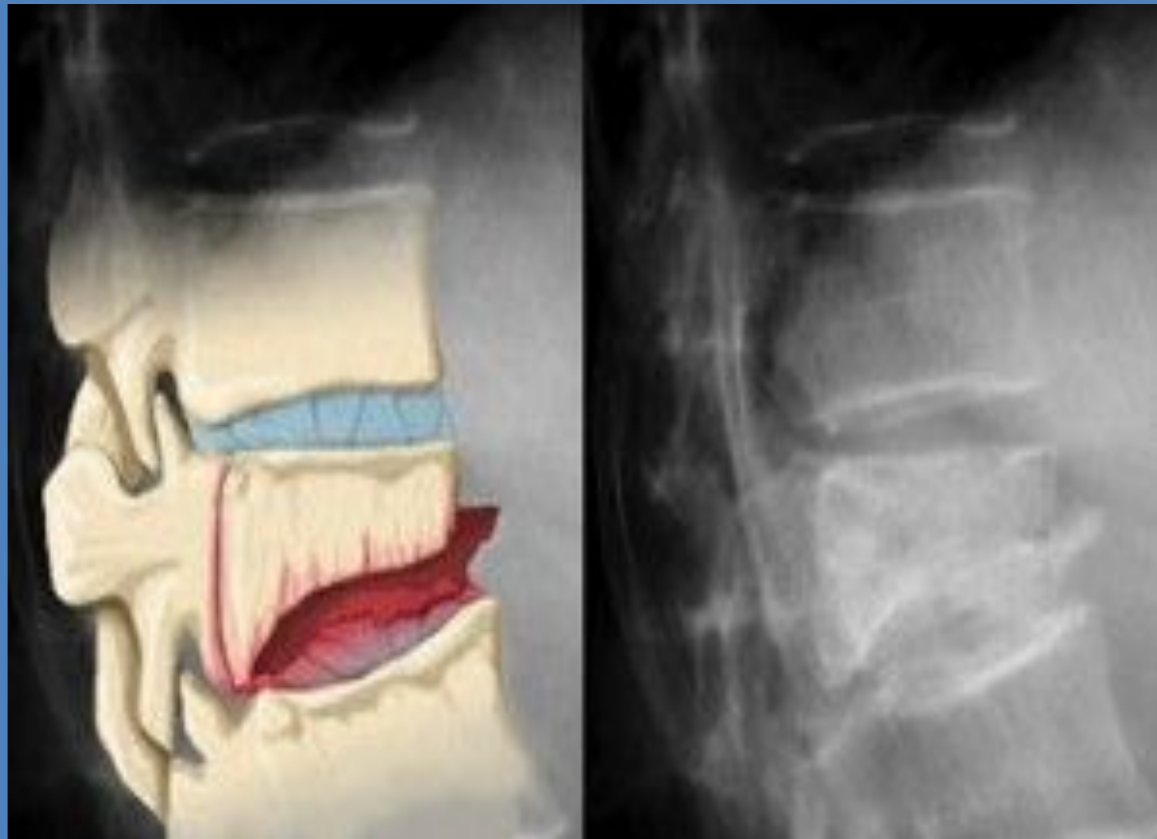

- Жазғыш механизм көбіне омыртқаның мойын бөлігі зақымдалуына әкеледі. Жазғыш түрде зақымдалуға алдыңғы бойлық байлам мен омыртқааралық диск үзілуі және омыртқа денесінің фрагменттері сынуы тән. Бұл кезде көбіне артқы ось өзгеріссіз, сирек бір немесе екіжақты доға түбірінің сынуы болуы мүмкін.

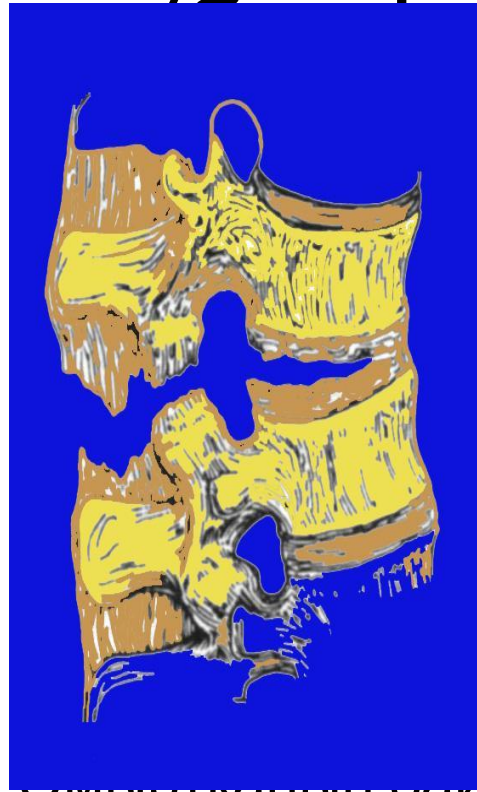
Компрессионды

МЕХАНИЗМ

- Зақымдаушы күш омыртқа денесіне тұра вертикальды әсер етуден болады. Омыртқа денесінің жарықшақтанған сынығы («взрывной») кездеседі. Көбіне бел және мойын иілімдерінің вертикальды қалпын тән жарақат. Артқы тіректік ось зақымсыз, тұрақты зақымдалу. Омыртқа бағанының вертикальды аласарып, алдыңғы-артқы өлшемі ұлғаяды.

дистракционды механизм

механизм
ылу

- Омыртқаның сақламдары мен денесінің үзілуі, тұрақты емес сыну, асқынған. Кеуденің қауіпсіздік белдігімен бекітілген жол көлік апаттарында кездеседі. Омыртқа сегментінде горизанты дислокация жиі кездесіп, омыртқаның шығуы, сынуы мен шығуы болады, жұлын және жұлын түбірлері зақымдалуы байқалады.

Жұлынның зақымдалуы

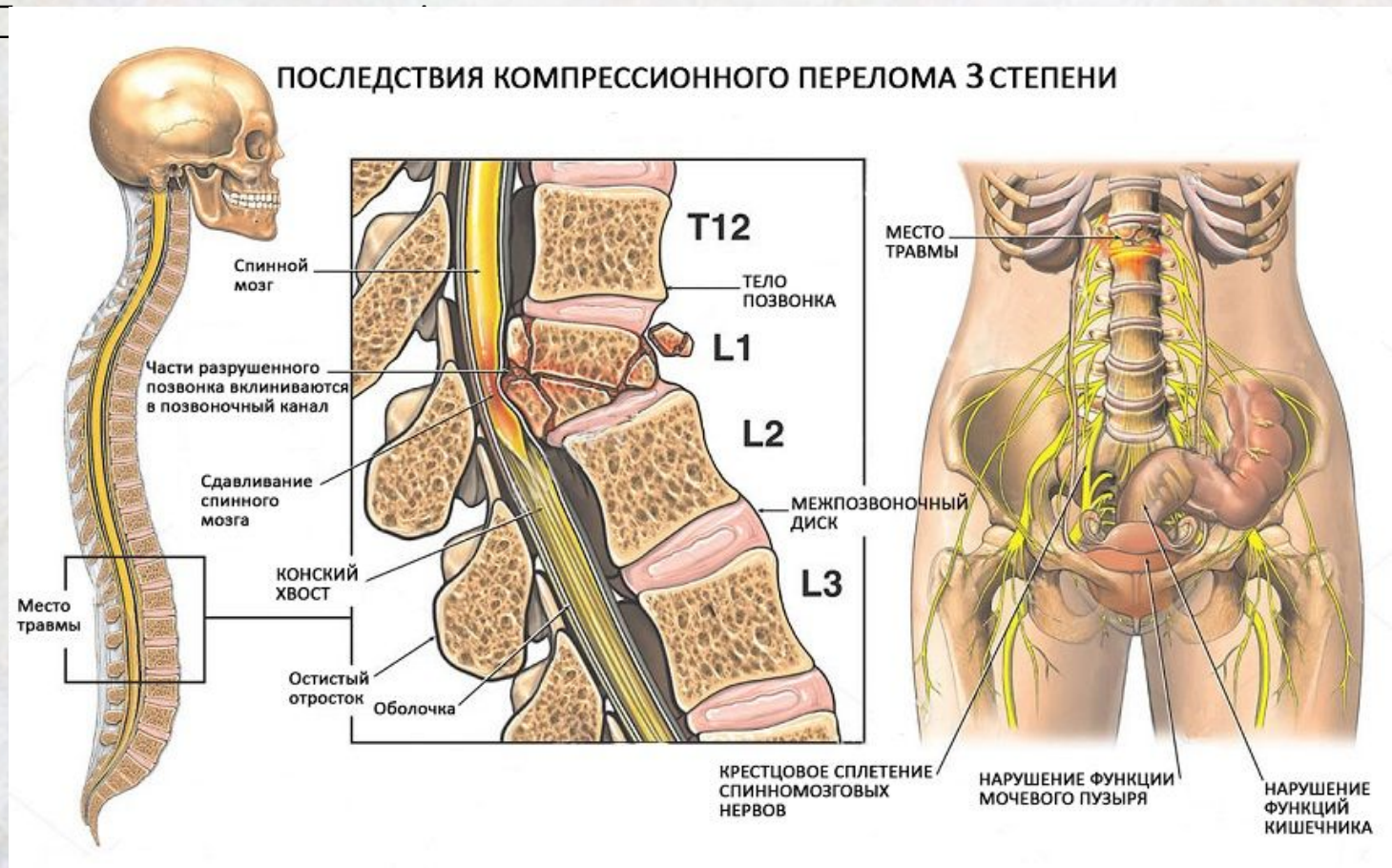
- **Жұлынның шайқалуы** – функционалды қайтымды түрі. Жұлында 5-7 күнде морфологиялық өзгерістер болмайды. Консервативті емдеуде - қалпына келеді.
- **Жұлынның соғылуы** – жұлынның морфологиялық өзгерістерімен жүретін жарақат.
- **Жұлын қысылуына әкеледі:** 1) омыртқаның шығуы мен сынуы кезінде сүйекпен қысылу 2) омыртқааралық дисктің жыртылған фрагментімен 3) эпидуральды гематомамен 4) травматикалық гидромамен 5) жұлын ісінуінде
- **Жұлынның анатомиялық үзілуі**

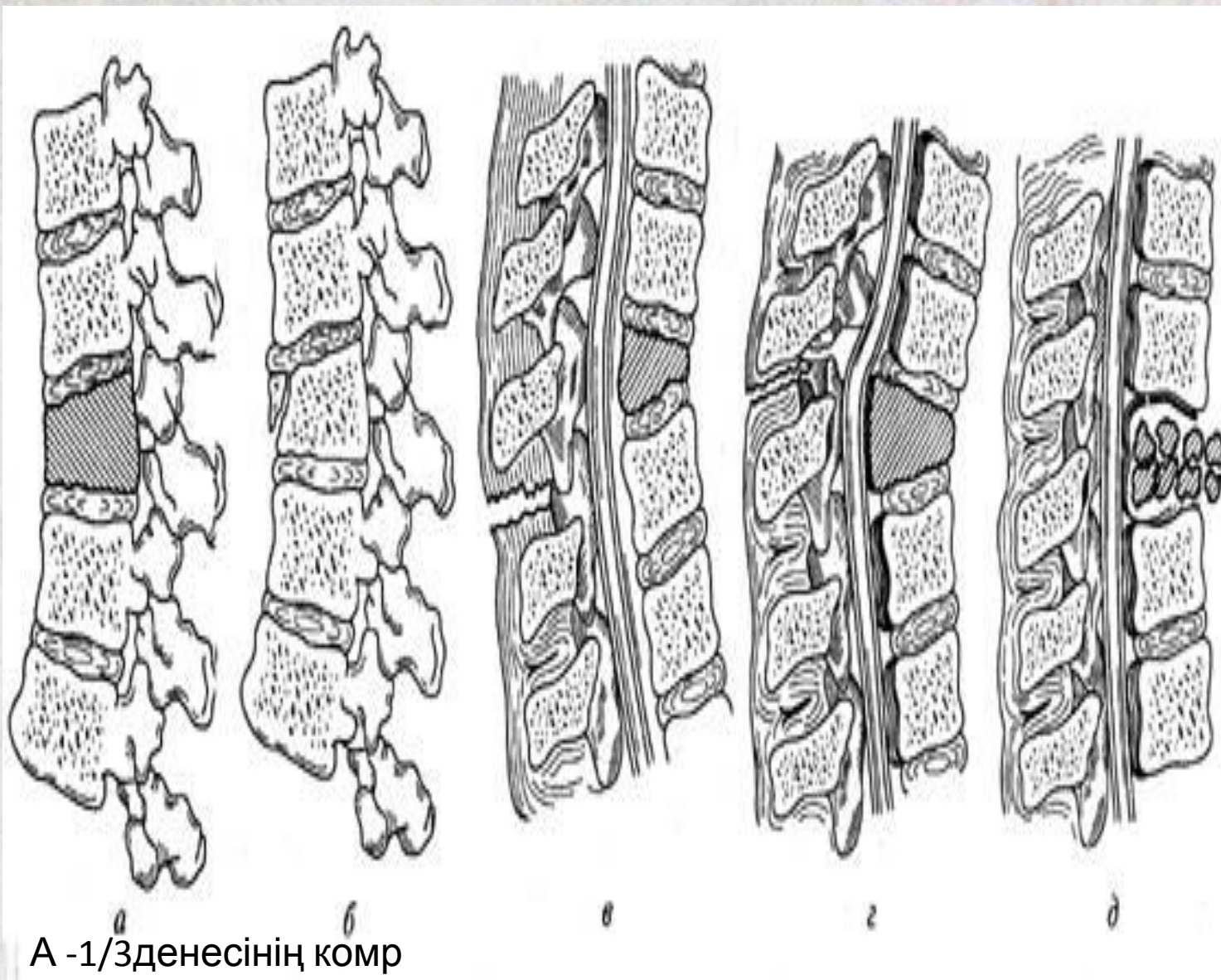
Клиника

1. Мәжбүрлі қалып (жүре алмайды, еңкейе алмайды)
 - а) Томсон симптомы: қолымен тіреліп отырады (омыртқаға түсетін күштен босату)
 - б) мойын бөлімінің сынуында – қолымен басын ұстап отырады
2. Омыртқа бағанындағы жергілікті әр түрлі ауырлықтағы, жүктеме кезінде және транспортта селкілдеу кезінде күшейетін ауру сезіміне шағымдану
3. Қарау кезінде: бел лардозының тегістелуі, кеуде кифозының күшейуі, «делбе(вожжи)» симптомы: арқаның ұзын бұлшық еттерінің қатаюы
4. Пальпацияда: қылқанды өсінідінің томпаюы (горбик - hump), сыңған омыртқаның қылқанды өсіндісі деңгейіндегі жергілікті ауру сезімі («Қоңырау(звонка)симптомы»)

Компрессиялық сынық

- 1д-компрессия омыртқа денесінің биіктігінің 1/3не дейін
- 2д –компрессия 1/3 ден 1/2ге дейін
-

А - 1/3денесінің компр

Б-жиекті , тұрақты

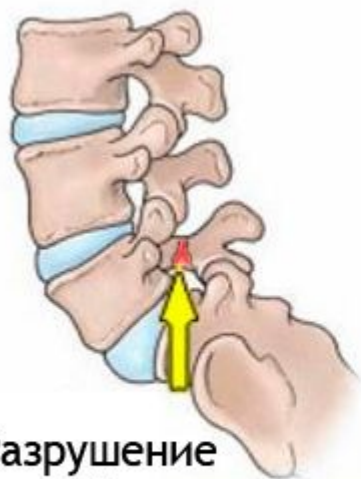
В- компрессия 1/3

Г -сынықты шығу тұрақсыз

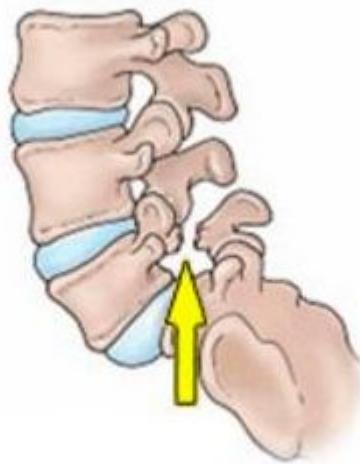
Д-атылған

Орналасуына байланысты

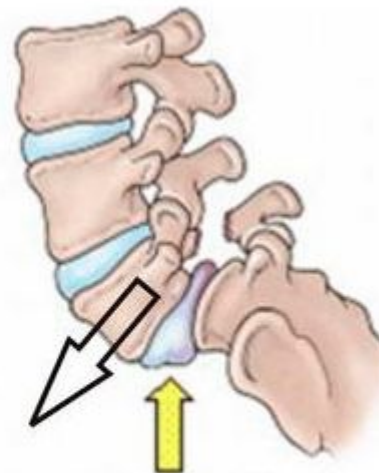
- Денесінің сынығы
- Денесінің жиікті сынығы
- Сүйір өсіндісінің сынығы
- Көлденең өсіндісінің сынығы
- Доғалардың сынығы
- Омыртқа аралық дисктердің зақымдануы
- Спондилолистез

Разрушение
задней части
дужки позвонка

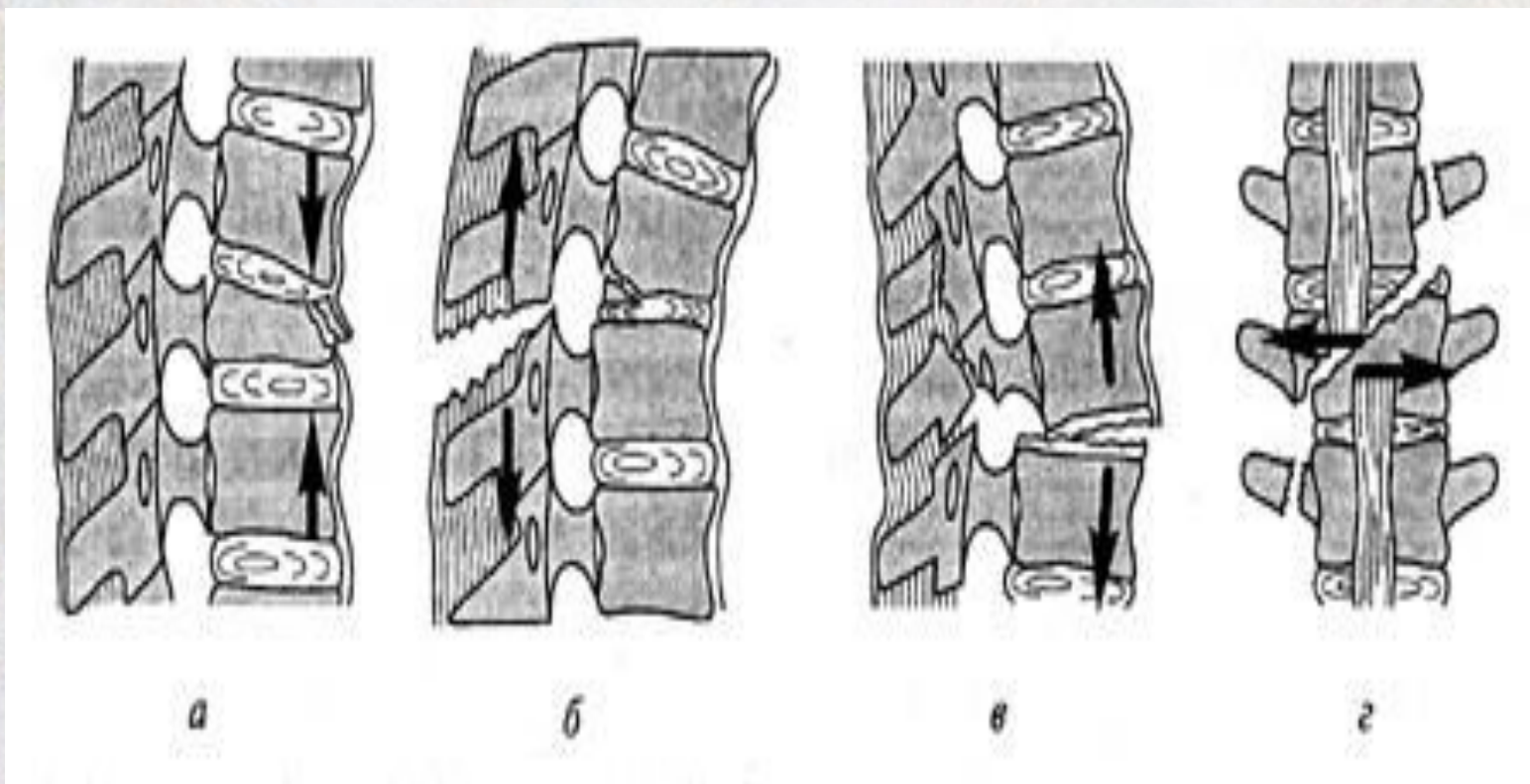

Спондилолиз

Спондилолистез

Омыртқа сынықтар жіктелуі

Компрессиялы
қ

Алдыңғы артқы
комплекістердің
зақымдануы

Ротациялы
алдыңғы
артқы зақм

Асқынған және асқынбаған сынықтар

Асқынбаған сынықтар кезінде жұлын мен оның түбіршелерін зақымдайды

Асқынған сынықтар кезінде неврологиялық бұзылыстар болады.

Тұрақты және тұрақсыз

зақым Тұрақты зақымдану бір тірек құрылымын ғана зақымдайды. Оларға денесінің жиекті сынығы, тұйықтаушы пластина сынығы, омыртқа денесінің сына тәрізді компрессия жатады.

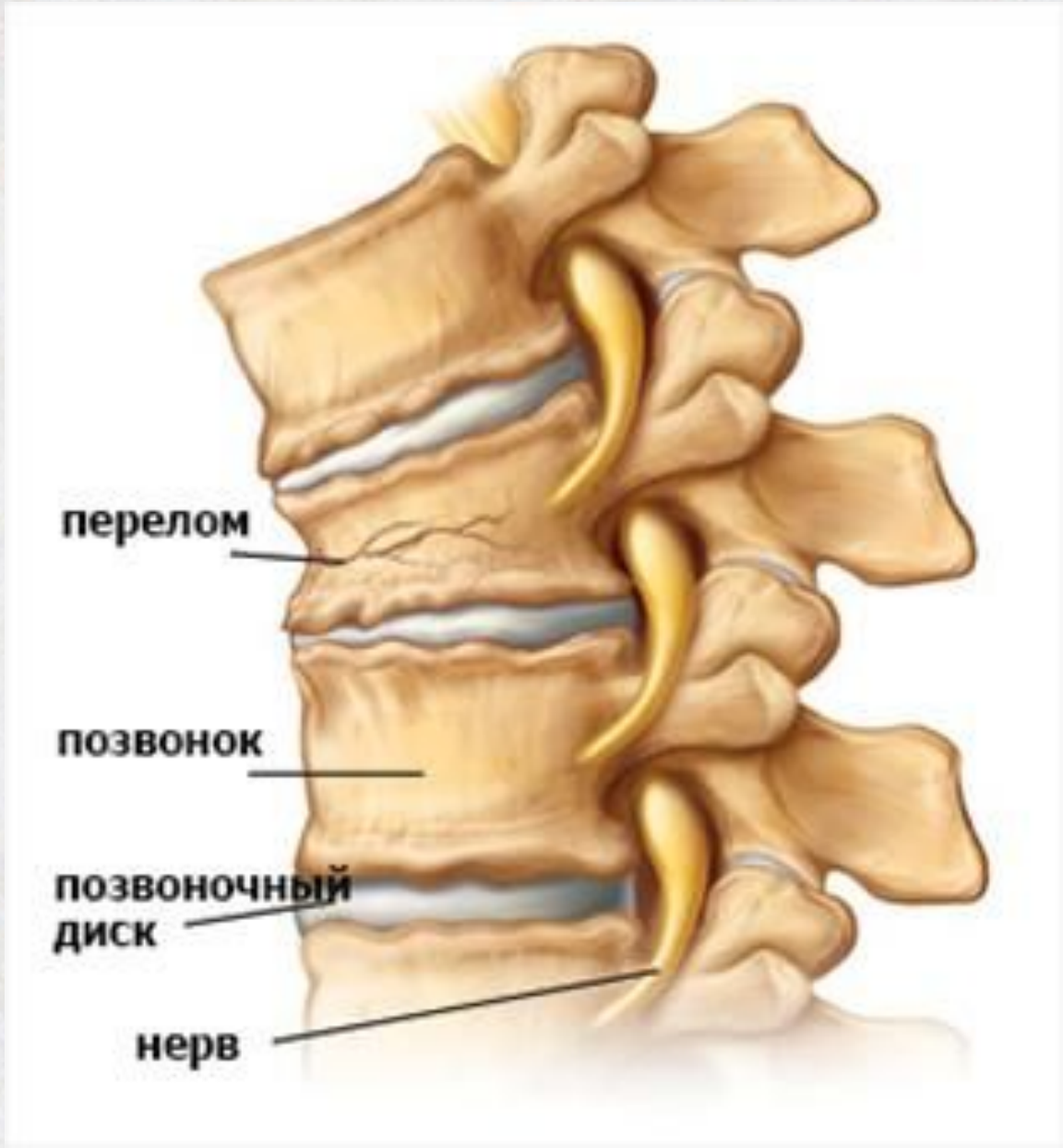
Тұрақсыз зақымдану екі немесе оданда көп тірек құрылымының зақымданады. бұл өте ауыр жарақаттар, осы кезде жұлын мен оның түбіршелерінің ығысуы болады.

Омыртқалардың көлденең өсінділердің сынығы

Бел бөлімінде ,тікелей емес жарақат кезінде,белдің шаршы және жұмыр бұлшықеттерінің тартылуында пайда болады.Сынған өсінділер бұлшықеттер жиырылғанда төменгі және сыртқа қарай ығысады.

жарақат кезінде немесе одан кейін ауыр арқа ауыруы;
қарқынды ауырсыну артынан төгіледі;
Арқадағы ауырсыну қолдарда немесе аяқта береді;
қолдың немесе аяқтың әлсіздігі мен ұйқысы;
омыртқаның қозғалғыштығын шектеу;
омыртқаның осіне қысыммен ауырсыну;
артқы жағындағы аурудың орнына ауырсыну;
әлсіздік, арқа ауырсынуынан тез шаршау;
шабыттандыру және дем шығару арқылы арқадағы ауырсыну.

Emi

